

RABHADH

CAITHFEAR an Ceistpháipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabha(i)r ag deireadh an Scrúdaithe, nó caillfear marcanna.

Scríobh do Scrúduithe anseo ⇒

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2012

DÉ CÉADAOIN 20 MEITHEAMH MAIDIN 9.30 – 12.00

EACNAMAÍOCHT – ARDLEIBHÉAL
(400 marc)

Freagair **sé** cheist as Roinn A agus **ceithre** cheist as Roinn B.
Tabharfar creidiúint as freagairt shoiléir ghonta agus as ord slachtmhar a bheith ar an ábhar.

ROINN A (100 marc)

Freagair **sé** cinn de na **naoi** gceist le freagraí gearra sna spásanna atá ann dóibh.

ROINN B (300 marc)

Freagair **ceithre** cheist.
Scríobh na freagraí i do fhreagarleabha(i)r.
Ná scríobh freagraí Roinn B ar an gceistpháipéar seo.
Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (75 marc).
Tabhair faoi deara go bhfuil fo-ranna sna ceisteanna.

**NÁ DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A THABHAIRT AR AIS
LEIS AN/NA (bh)FREAGARLEABHA(I)R A ÚSÁIDEADH CHUN NA CEISTEANNA
I ROINN B A FHREAGAIRT**

ROINN A (100 marc)

Freagair **sé** cinn de na **naoi** gceist le freagraí gearra sna spásanna atá ann dóibh.

1. Luaigh **trí** chúis a n-athródh cuar an éilimh ar uisce buidéalaithe ar dheis.

(i) _____

(ii) _____

(iii) _____

(16 mharc)

2. Luaigh **trí** réimse freagrachta a bhíonn faoi chúram an Bhainc Cheannais Eorpaigh (BCE).

(i) _____

(ii) _____

(iii) _____

(16 mharc)

3. Tabhair breac-chuntas ar **dhá** chúis le fás an “Geilleagar Dubh” agus luaigh **dhá** iarmhairt atá aige ar an Státchiste.

Cúis 1: _____

Cúis 2: _____

Iarmhairt 1: _____

Iarmhairt 2: _____

(16 mharc)

4. Maidir le gach ráiteas atá liostaithe thíos, cuir in iúl cé acu (a) **barainneacht scála** nó (b) **díbharainneacht scála, inmheánach** nó **seachtrach** é. (Cuir tic (✓) le gach freagra ceart.)

Ráiteas	(a) Barainneacht Scála		(b) Díbharainneacht Scála	
	Inmheánach	Seachtrach	Inmheánach	Seachtrach
Oibríthe bréan de thascanna a dhéanamh arís agus arís eile				
Costais T&F á roinnt ag a lán gnólachtaí				
Lascaí ar fáil ar bhulc-cheannach				
Bonneagar uireasach				

(16 mharc)

5. ‘Tá Ioncamleasteachas an Éilimh (YED i mBéarla) diúltach ag táirgí lagmheasa.’

(a) Mínigh an ráiteas sin.

Míniú: _____

_____

_____

(b) Luaigh sampla **amháin** de tháirge lagmheasa agus tabhair fáth le do fhreagra.

Sampla: _____

_____

(16 mharc)

6. Déan staidéar ar an tábla thíos agus ríomh (i) agus (ii). Taispeáin do chuid oibre go léir.

Bliain	Ioncam Náisiúnta	Tomhaltas	Infheistíocht	Easpórtálacha	Iompórtálacha
1	€24,000	€15,000	€6,000	€10,000	€7,000
2	€34,000	€22,000	€8,000	€16,000	€12,000

(i) An Claonadh Imeachach chun Coigilte (MPS i mBéarla)

Freagra: _____

(ii) Méid an Iolraitheora.

Freagra: _____

(17 marc)

7. Tabhair breac-chuntas ar **thrí** thoise a bhfuil tionchar acu faoi láthair ar an ráta coigilte i ngeilleagar na hÉireann.

(i) _____

(ii) _____

(iii) _____

(17 marc)

8. ‘Cuirtear acmhainní amú nuair a bhíonn Iomaíocht Neamhghoirfe ann.’
An aontaíonn tú leis an ráiteas sin?

Aontaím / Ní aontaím

Mínigh do fhreagra.

_____
_____
_____

(17 marc)

9. Thug Rialtas na hÉireann isteach muirear teaghlaigh (cáin réadmhaoine) de €100 an teaghlach i gCáinainéis 2012.

(a) Luaigh **dhá** bhuntáiste don Státhiste a ghabhann leis an muirear / leis an gcáin seo.

(i) _____

(ii) _____

(b) An cáin fhorchéimnitheach nó cáin aischéimnitheach í an cháin seo? Mínigh do fhreagra.

_____
_____
_____

(17 marc)

Ná dearmad an ceistpháipéar seo a thabhairt ar ais leis an/na (bh)freagarleabha(i)r a úsáideadh chun na ceistanna i Roinn B a fhreagairt.

ROINN B (300 marc)

Freagair **ceithre** cheist.

Scríobh na freagraí i do fhreagarleabha(i)r.

Ná scríobh freagraí Roinn B ar an gceistpháipéar seo.

Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (75 marc).

Tabhair faoi deara go bhfuil fo-ranna sna ceisteanna.

1. (a) (i) Míniú an Prionsabal Comhimeallach d'iompraíocht tomhaltóirí.
(ii) Luaigh agus míniú trí bhonn tuisceana eile a mbaintear úsáid astu agus anailís á déanamh ar iompraíocht tomhaltóirí. (25)
- (b) Ríomhann déantóir trí tháirge éagsúla praghasleasteachas an éilimh (PED i mBéarla) ar gach táirge díobh mar seo a leanas:
- Táirge A: -2.8   Táirge B: -1.0   Táirge C: -0.5
- Is mian leis an déantóir a chuid ioncaim a uasmhéadú. Míniú i gcás **gach ceann** de na táirgí seo cén t-athrú ba chóir don déantóir a dhéanamh, nó an gá aon athrú a dhéanamh, sna praghsanna atá á ngearradh faoi láthair chun go dtiocfadh leis a chuspóir a bhaint amach. Léirigh do fhreagraí le cabhair cuair éilimh i gcás **gach** táirge díobh. (30)
- (c) Tugtar an t-eolas seo a leanas duit faoi tháirgí ar leith:
- Trasleasteachas an Éilimh idir Táirge X & Táirge A = -0.8
Trasleasteachas an Éilimh idir Táirge X & Táirge B = +3.2
Trasleasteachas an Éilimh idir Táirge X & Táirge C = -1.6
Trasleasteachas an Éilimh idir Táirge X & Táirge D = +0.5
- (i) Cé na táirgí díobh sin thuas atá ina n-ionadaithe do Tháirge X?
Míniú do fhreagra. (20)
- (ii) Cén táirge díobh an comhlánú is gaire do Tháirge X? Míniú do fhreagra. (20)
- [75 marc]**
2. (a) (i) Míniú an chúis atá leis an gcruth atá ar chuar éilimh gnólachta aonair in iomaíocht fhoirfe.
(ii) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhuntáiste a bhaineann leis an iomaíocht fhoirfe. (20)
- (b) (i) Míniú, le cabhair léaráide lipéadaithe, staid chothromaíochta gnólachta atá in **iomaíocht fhoirfe ghearrthréimhseach**.
(ii) Míniú, le cabhair léaráidí lipéadaithe, an tionchar a bheadh ag gnólachtaí nua ar an margadh **agus** ar staid chothromaíochta an ghnólachta seo. (35)
- (c) Cuir sainchomharthaí na hiomaíochta foirfe i gcodarsnacht le sainchomharthaí na monaplachta faoi na ceanteidil seo a leanas:
- Bacainní ar iontráil;
  - Brabús san fhadtréimhse;
  - Barainneachtaí scála;
  - Idirdealú praghsanna.
- (20)
- [75 marc]**

3. (a) (i) Míneigh na téarmaí seo a leanas i dtaca le toisc tháirgeachta:
- Praghas Soláthair;
  - Tuilleamh Aistritheach.
- (ii) Míneigh an coincheap *Cíos Eacnamaíoch* agus tabhair breac-chuntas ar **dhá** chúinse faoina bhfuil toisc tháirgeachta in ann é a thuilleamh. (25)
- (b) (i) Luaigh agus míneigh na cúiseanna eacnamaíocha a bhfuil an fhiontraíocht tábhachtach i bhforbairt gheilleagar na hÉireann.
- (ii) Luaigh agus míneigh **trí** shlí a dtiocfadh le Rialtas na hÉireann an fhiontraíocht in Éirinn a spreagadh. (30)
- (c) ‘Tá 200,000 gnólacht beag in Éirinn agus 655,000 duine fostaithe iontu.’
(Comhlachas na nGnólachtaí Beaga, Mí na Nollag 2011)
- Pléigh na fáthanna a n-éiríonn le gnólachtaí beaga teacht slán i ngeilleagar na hÉireann. (20)

[75 marc]

4. (a) Le cabhair **dhá** léaráid atá lipéadaithe go soiléir, míneigh an coibhneas idir:
- (i) Cuar an mheánchostais ghearrthréimhsigh agus cuar an mheánchostais fhadtréimhsigh. (25)
- (ii) Cuar an mheánchostais ghearrthréimhsigh agus cuar an chostais imeallaigh. (25)
- (b) Déan plé ar na tosca eacnamaíocha ba chóir do ghnólacht a chur san áireamh agus é ag cinneadh ar an áit a lonnóidh sé a chuid oibriúchán. (25)
- (c) Déanann Aigéan Gorm Tta dhá bhád gach seachtain agus bíonn na costais seachtainiúla seo a leanas air:
- Cíos: €1,200
  - Amhábhair: €2,000
  - Saothar: €1,600
  - Brabús normálta: €1,000

Céard é an t-íosphraghas ar ar féidir **gach** bád díobh a dhíol má tá an táirgeacht le leanúint ar aghaidh: (i) sa ghearrthréimhse? (ii) san fhadtréimhse?

Míneigh do fhreagra i **ngach** cás. (25)

[75 marc]

5. (a) Léiríonn an tábla seo a leanas daonra an domhain agus an réamh-mheastachán do 2012 de réir mheastacháin Bhiúró Daonáirimh na Stát Aontaithe (USCB):

An Daonra ina bhilliúin	1	2	3	4	5	6	7
Bliain	1804	1927	1960	1974	1987	1999	2012
Blianta caite	-	123	33	14	13	12	13

- (i) Mol **dhá** chúis leis an bhfás tapa atá tagtha ar dhaonra an domhain le blianta beaga anuas.
(ii) Déan plé ar na hiarmhairtí eacnamaíocha ar gheilleagar na hÉireann atá ag daonra atá ag méadú. (30)
- (b) (i) Luaigh agus mínigh sochair an fháis gheilleagraigh do thíortha tearcfhorbartha (LDCs i mBéarla).
(ii) Déan plé ar bhuntáiste **amháin** agus ar mhíbhuntáiste **amháin** do gheilleagar na hÉireann a bhaineann le rátaí fáis méadaithe i dtíortha tearcfhorbartha. (25)
- (c) Ina shaothar *Aiste ar Phrionsabal an Daonra* (1798) chuir an t-eacnamaí clasaiceach, Thomas Malthus, teoiric faoi chúrsaí daonra chun tosaigh.
(i) Mínigh teoiric Malthus faoi chúrsaí daonra.
(ii) An mbaineann teoiric Malthus faoi chúrsaí daonra le hábhar sa lá atá inniu ann? Mínigh do fhreagra. (20)

[75 marc]

6. (a) Tá sé ar cheann de na cuspóirí eacnamaíocha atá ag Rialtas na hÉireann faoi láthair caiteachas reatha an rialtais a laghdú.
Pléigh **ceithre** chuspóir eacnamaíocha eile de chuid an Rialtais **agus** bain úsáid as staitisticí/eolas ábhartha chun do rogha a chosaint. (20)
- (b) ‘Tá tromlach na dtíortha i limistéar an euro a bhfuil easnaimh mhóra orthu ag baint úsáide as CBL chun ioncam a ghiniúint.’
(An Institiúid Chánachais in Éirinn, *The Irish Times*, Samhain 2011)
(i) Mínigh, agus tú ag baint úsáid as samplaí, an difríocht atá idir cánacha díreacha agus cánacha indíreacha.
(ii) Déan plé ar na buntáistí **agus** na míbhuntáistí eacnamaíocha, ó thaobh an Rialtais de, a bhaineann le rátaí CBL a ardú in ionad rátaí cánach ioncaim sa bhuiséad is déanaí.
(iii) Tabhair breac-chuntas ar an dóigh a ndéanfadh sé leas gheilleagar na hÉireann dá gcuirfí cáin ar bhianna siúcruála (e.g. deochanna súilíneacha). (35)
- (c) Luaigh agus mínigh **dhá** argóint eacnamaíocha i bhfabhar mic léinn tríú leibhéal a bheith ag íoc cuid den chostas a bhaineann lena gcuid ardoideachais agus **dhá** argóint eacnamaíocha ina choinne. (20)

[75 marc]

7. (a) Léiríonn an tábla thíos Dlí an Bhuntáiste Chomparáidigh.

Tír	Aschur (táirgeadh in aghaidh an oibrí sa tseachtain)	
	Bia	Éadaí
An Ríocht Aontaithe	40 aonad	10 aonad
An tSín	60 aonad	20 aonad
Aschur Iomlán	100 aonad	30 aonad

- (i) Luaigh *Dlí an Bhuntáiste Chomparáidigh*.
(ii) Mínigh conas a bhaineann an dá thír sochar as an trádáil idirnáisiúnta sa sampla thuas.
(iii) Ríomh téarmaí trádála an dá tháirge. Taispeáin do chuid oibre. (30)

- (b) (i) Pléigh trí thoisce eacnamaíocha a mbíonn tionchar acu ar chumas iomaíochta ghnólachtaí na hÉireann sa trádáil idirnáisiúnta.
(ii) Tabhair breac-chuntas ar na sochair a bhaineann tomhaltóirí na hÉireann as an trádáil idirnáisiúnta. (25)

- (c) ‘Tá sé tuartha go laghdóidh an fás i limistéar an euro ó 1.6% in 2011 go 0.2% in 2012’.
(An Eagraíocht um Chomhar agus Fhorbairt Eacnamaíochta (OECD), 2011)

Pléigh na hiarmhairtí do gheilleagar na hÉireann a d’fhéadfadh teacht de dheasca laghdú ar an ráta fáis i limistéar an euro. (20)

[75 marc]

8. (a) Deirtear go minic go gcuireann tosca ‘brú’ agus tosca ‘tarraingthe’ leis an eisimirce.

- (i) Déan cur síos ar **dhá** thoisce eacnamaíocha ‘brú’ NÓ ar **dhá** thoisce eacnamaíocha ‘tarraingthe’ a bhfuil tionchar acu faoi láthair ar an eisimirce as Éirinn.
(ii) Luaigh agus mínigh na hiarmhairtí dearfacha agus diúltacha atá ag an eisimirce ar gheilleagar na hÉireann. (30)

- (b) (i) Luaigh ráta na dífhostaíochta in Éirinn le linn 2012 mar a thugtar le fios leis an mBeochlár é.
(ii) Tabhair breac-chuntas ar na teorainneacha a bhaineann le húsáid an Bheochláir chun ráta na dífhostaíochta i ngeilleagar na hÉireann a thomhas. (20)

- (c) Thacaigh an t-eacnamaí John Maynard Keynes, údar an leabhair *An Teoiric Ghinearálta um Fhostaíocht, Ús agus Airgead* (1936), le húsáid beartas fioscach ag an Rialtas chun lánfhostaíocht a chruthú.

- (i) Mínigh an ráiteas thuas.
(ii) Déan plé ar **dhá** phríomhchoincheap eile de chuid Keynes a raibh tionchar acu ar an smaointeoireacht i gcúrsaí eacnamaíochta. (25)

[75 marc]

Leathanach Bán